

Hoe gaat het met de uitvoering van de Habitatrictlijn (HR) in Nederland?

Resultaten voor soorten

Elke zes jaar rapporteert Nederland aan de Europese Commissie over de uitvoering van de Habitatrictlijn. De rapportage laat zien of de beschermingsmaatregelen die Nederland nam, zorgen voor een verbeterde status (staat van instandhouding) van 52 habitattypen (typen leefgebieden) en van 91 soorten.

In dit document staan de belangrijkste resultaten uit de rapportage van 2025 voor de 91 Habitatrictlijnsoorten.

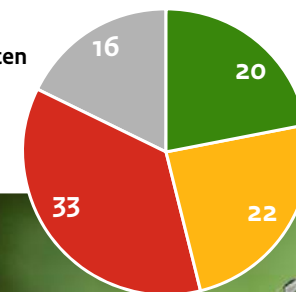
Voor elke soort is gekeken naar verspreidingsgebied, populatieomvang, omvang en kwaliteit leefgebied en trends daarin en naar het toekomstperspectief. De rapportages zijn gebaseerd op de daadwerkelijk gemeten staat van de natuur in Nederland.

Een soort heeft een gunstige staat van instandhouding (Svl) als:

- ✓ de soort een levensvatbare populatie heeft in zijn natuurlijke leefgebied en dat naar verwachting zo zal blijven;
- ✓ het natuurlijke verspreidingsgebied niet krimpt en ook niet lijkt te gaan krimpen; en
- ✓ er voldoende leefgebied is om de soort op lange termijn in stand te houden soort.

Svl 91 Nederlandse
Habitatrictlijnsoorten

- gunstig
- matig ongunstig
- zeer ongunstig
- onbekend

Sierlijke witsnuitlibel (*Leucorrhinia caudalis*) | Henk Baptist (*Saxifraga*)

Otter (*Lutra lutra*) | Mark Zekhuis (*Saxifraga*)

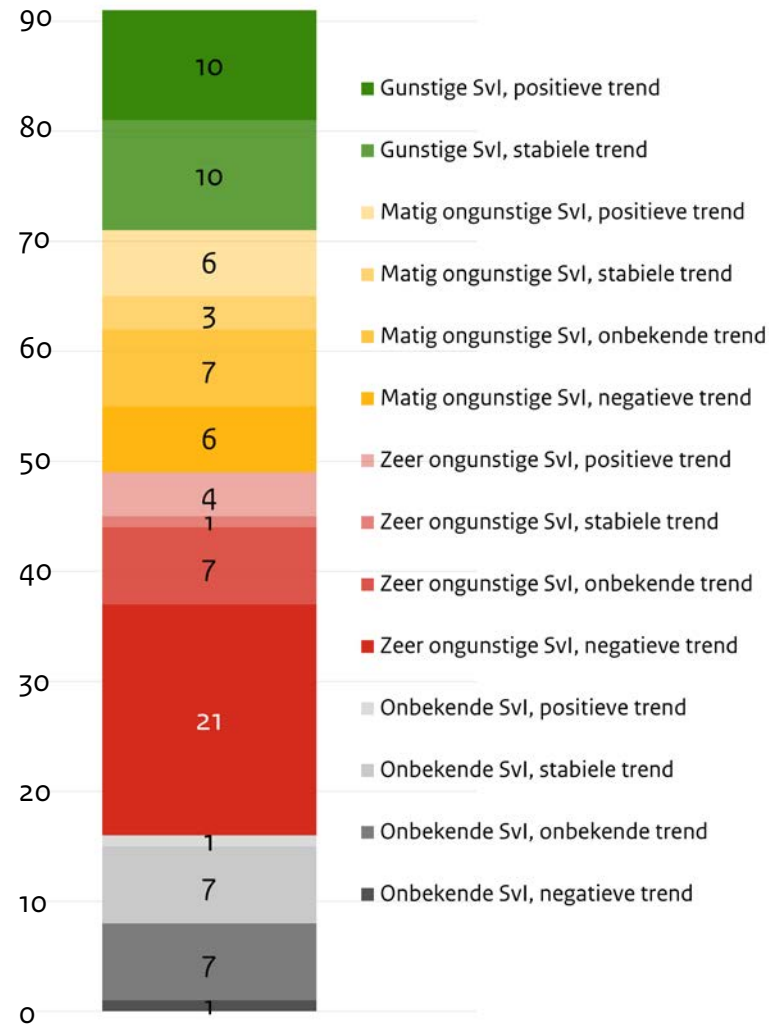

Groenknolorchis (*Liparis loeselii*) | Bas Kers (*Flickr*)

Staat van instandhouding (Svl)

Svl van 91 Habitatrichtlijnsoorten inclusief trend 2025

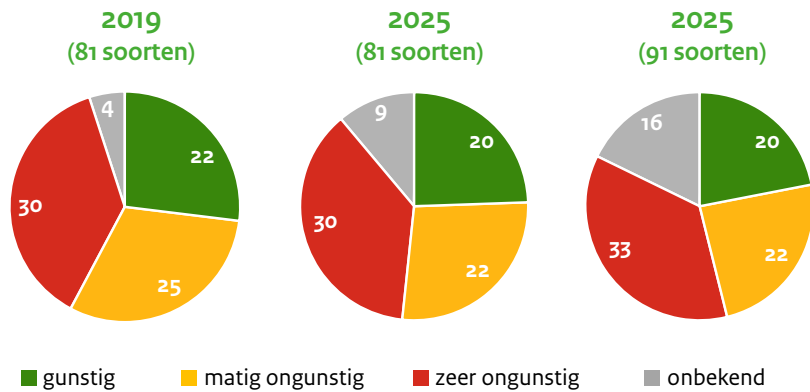
Figuur 1: Overzicht van het aantal Habitatrichtlijnsoorten in gunstige, matig ongunstige, zeer ongunstige en onbekende Svl. De soorten in de verschillende categorieën van instandhouding zijn onderverdeeld n.a.v. de trend die de Svl vertoont.

Toelichting:

De figuur laat de verhouding zien tussen alle categorieën van Svl (*gunstig, matig ongunstig en zeer ongunstig*) voor de 91 Nederlandse Habitatrichtlijnsoorten. Ook is te zien per categorie van Svl voor hoeveel soorten de Svl is verbeterd of verslechterd tijdens de huidige rapportageperiode (2019 - 2024). Dit geeft iets meer nuance aan de Svl.

Alle soorten met een gunstige Svl zijn stabiel of verbeterd. Dit is ook een vereiste om van een gunstige Svl te kunnen spreken. Voor soorten met een matig ongunstige Svl is er zowel verbetering als verslechtering te zien. Wat opvalt is het grote aandeel soorten dat een zeer ongunstige Svl heeft, en daarbij ook nog aan het verslechteren is.

Habitatrichtlijnrapportages 2019 en 2025 vergeleken

Figuur 2. Vergelijking tussen de huidige (2025) en de vorige (2019) rapportageperiode van de aantallen Habitatrichtlijnsoorten per SvL.

Toelichting:

De getallen in de taartdiagrammen geven aan voor hoeveel soorten een bepaalde SvL is gerapporteerd. In deze rapportageperiode is over 10 soorten voor het eerst gerapporteerd. Daarom is in het middelste taartdiagram (om goed te kunnen vergelijken met de vorige rapportageperiode) alleen gekeken naar de 81 soorten waarover ook in 2019 is gerapporteerd. In het diagram rechts zijn alle 91 soorten weergegeven waarover in 2025 is gerapporteerd.

Vergeleken met de vorige rapportage in 2019 verkeren minder soorten in een gunstige en matig ongunstige SvL. Er zijn meer soorten waarvan de SvL onbekend is. De soorten waarover in deze periode voor het eerst is gerapporteerd, verkeren ofwel in zeer ongunstige SvL of de SvL is onbekend.

Specificatie van veranderingen in de SvL

SvL 2019	SvL 2025	Aantal HR-soorten
In 2025 voor het eerst gerapporteerde soort		10
SvL gelijk gebleven		56
Gunstig	Matig ongunstig	5
Gunstig	Onbekend	1
Matig ongunstig	Zeer ongunstig	7
Matig ongunstig	Onbekend	1
Matig ongunstig	Gunstig	4
Zeer ongunstig	Onbekend	3
Zeer ongunstig	Matig ongunstig	4

Figuur 3. Specificatie van de verandering in SvL voor de 25 Habitatrichtlijnsoorten waarvan de SvL is veranderd ten opzichte van de vorige rapportageperiode (uit 2019).

Toelichting:

Er zijn meer Habitatrichtlijnsoorten waarvan de SvL is verslechterd (van gunstig naar matig ongunstig, en van matig ongunstig naar zeer ongunstig) dan Habitatrichtlijnsoorten waarvan de SvL is verbeterd (van matig ongunstig naar gunstig, en van zeer ongunstig naar matig ongunstig) ten opzichte van 2019. In figuur 4 wordt ingegaan op de vraag of dit een daadwerkelijke (positieve of negatieve) verandering betreft, of dat dit te wijten is aan betere kennis.

Voor 5 soorten is het trekken van conclusies over de SvL moeilijker geworden door betere kennis over vóórkomen of over drukfactoren. Bij deze soorten staat daarom nu de SvL als onbekend weergegeven.

Zeehond (*Phoca vitulina*) | Bart Vastenhouw(Saxifraga)

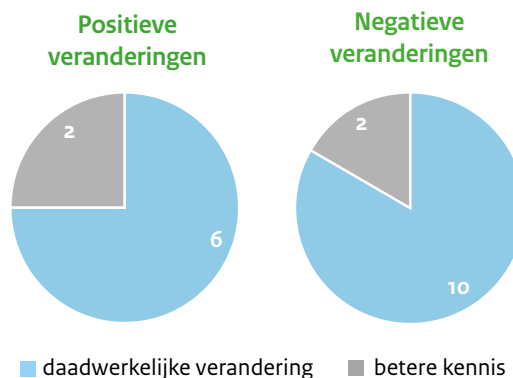
Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) | Janus Verkerk(Saxifraga)

Kamsalamander (*Triturus cristatus*) | Kees Marijnissen (Saxifraga)

Veranderingen in de SvI

Voornaamste reden verandering SvI

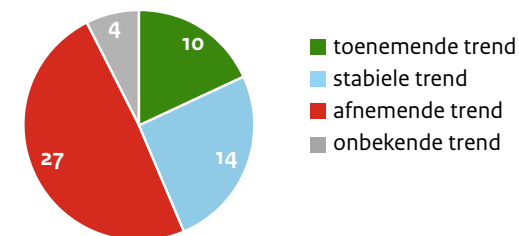
Figuur 4. De mate waarin veranderingen in de SvI t.o.v. de vorige rapportageperiode (2019) te wijten zijn aan betere kennis of aan daadwerkelijke verandering.

Toelichting:

De getallen in de figuren geven aan voor hoeveel soorten de gegeven verklaring voor de verandering geldt. Het linker diagram geeft positieve veranderingen in SvI weer (van zeer ongunstig naar matig ongunstig, en van matig ongunstig naar gunstig). Het rechter diagram geeft negatieve veranderingen in SvI weer (van gunstig naar matig ongunstig, en van matig ongunstig naar zeer ongunstig).

Het grootste deel van de positieve en (vooral ook) de negatieve veranderingen in SvI is toe te schrijven aan daadwerkelijke veranderingen. Een deel komt ook door betere kennis. Hiervan kan dus niet gezegd worden dat de SvI van de Habitatrichtlijnsoorten daadwerkelijk voor- of achteruit is gegaan.

Trends van HR-soorten met een ongunstige SvI (zeer ongunstig of matig ongunstig)

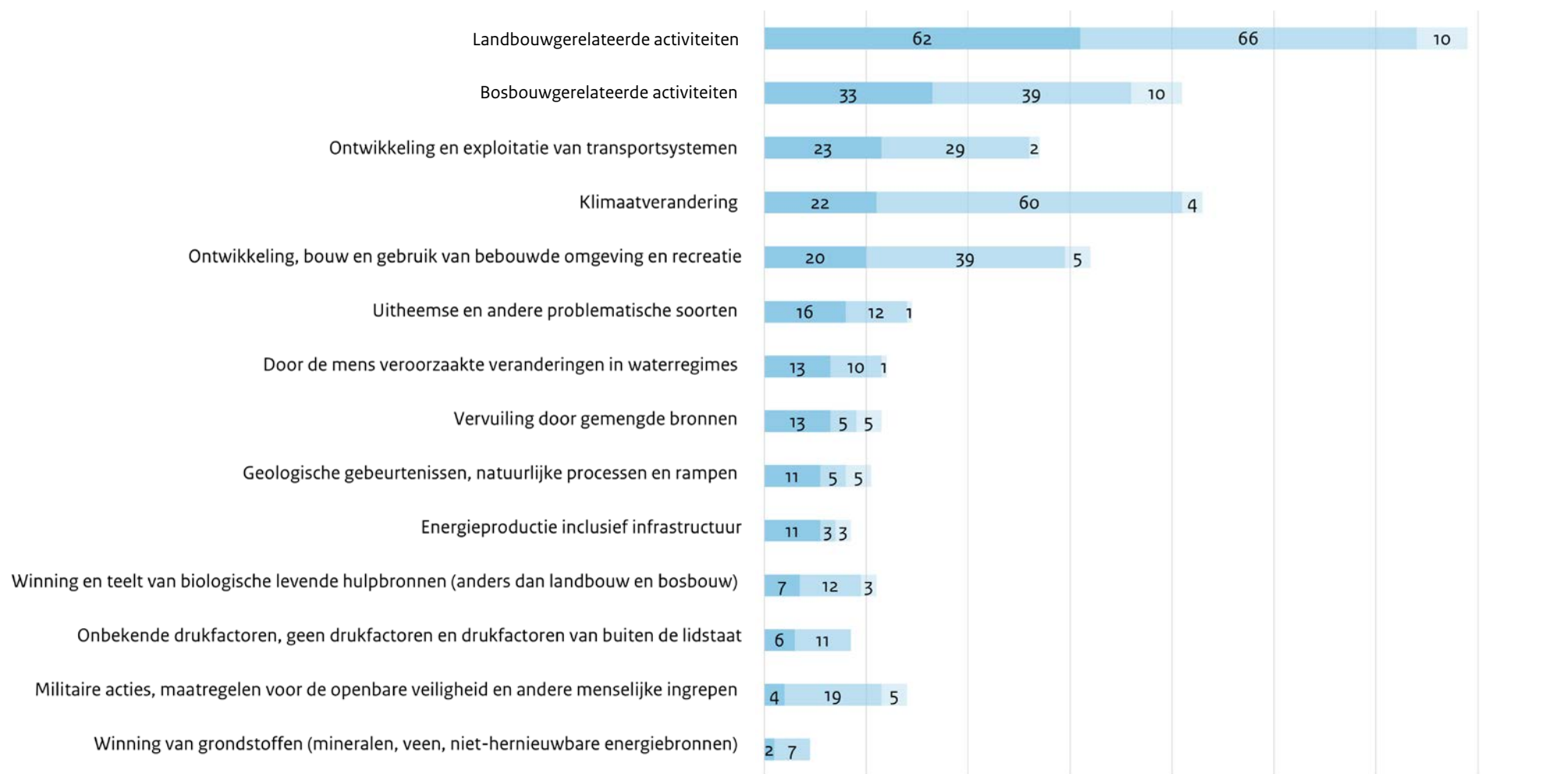

Figuur 5. Overzicht van de trends in de SvI van de Habitatrichtlijnsoorten die in ongunstige SvI verkeren. Dit zijn zowel de soorten met een zeer ongunstige als een matig ongunstige SvI.

Toelichting:

Van de Habitatrichtlijnsoorten die nu in een ongunstige SvI verkeren neemt ongeveer de helft af in de huidige rapportageperiode. Slechts 10 soorten laten wel een verbetering zien.

Drukfactoren voor Habitatrictlijnsoorten

Figuur 6: De belangrijkste categorieën van drukfactoren voor de soorten van de Habitatrictlijn. De scores per hoofdcategorie laten het aantal keer zien dat een drukfactor is gerapporteerd met een hoge, medium of lage impact op een soort.

Toelichting

De belangrijkste drukfactoren met hoge impact op Habitatrictlijnsoorten zijn gerelateerd aan landbouw, waaronder stikstofdepositie door landbouw, het verwijderen van landschapselementen en vervuiling van water. Bosbouwgerelateerde drukfactoren treffen alle vleermuissoorten in meer of mindere mate, bijvoorbeeld vanwege het verwijderen van oude bomen. De categorieën klimaatverandering, ontwikkeling en exploitatie van transportsystemen (resultierend in verstoring of verkeersslachtoffers) en bebouwing (bijvoorbeeld na-isolatie) scoren ook relatief hoog.

Meer lezen

De Nederlandse rapportages gaan niet over alle soorten en ecosystemen die in Nederland voorkomen. Het gaat alleen over die soorten en habitattypen waarover gerapporteerd moet worden in het kader van de verplichtingen van de richtlijnen. Voor de Vogelrichtlijnrapportage betekent dit dat alle broedvogels gerapporteerd zijn, maar van doortrekkende en overwinterende vogels alleen diegene die voor Europa van belang zijn. Voor de Habitatrichtlijnrapportage is alleen gerapporteerd over soorten en habitattypen die op de bijlagen I, II, IV en V van de Habitatrichtlijn staan.

De Nederlandse rapportages zijn uitgevoerd door Sovon Vogelonderzoek Nederland (VR-rapportage), Wageningen University & Research en andere soortenorganisaties (HR-rapportage), begeleid door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Rijkswaterstaat, de provincies, het Centraal Bureau voor de Statistiek en BIJ12.

Voor de rapportages is gebruik gemaakt van de data en informatie van het Netwerk Ecologische Monitoring, de Monitoring van de Waterstaatkundige Toestand des Lands, het Trilateral Monitoring and Assessment Programme van de Waddenzee, de Nationale Bosseninventarisatie Nederland, de Nationale Databank Flora en Fauna, de Nationale Databank voor Vegetatie- en Habitatkarteringen en de Landelijke Vegetatiedatabank Nederland.

Rapportages

De ingediende rapportages (van alle lidstaten) zijn te vinden op de rapportagewebsite van de Europese Commissie.

- Vogelrichtlijnrapportage: <https://reportnet.europa.eu/public/dataflow/1438>
- Habitatrichtlijnrapportage: <https://reportnet.europa.eu/public/dataflow/1525>

Gegevens, methodieken en achtergronden

- Voor de Vogelrichtlijnrapportage is meer informatie te vinden over gegevens, methodieken en achtergronden in het achtergrondrapport van Sovon: <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/22616>
- Voor de Habitatrichtlijnrapportage zijn de achtergrondrapporten in de loop van 2026 beschikbaar.

Overzichtstabel Habitatrichtlijnsoorten

Toelichting op de tabel op de volgende pagina's

Naam habitattype

Vet: Soort voor het eerst gerapporteerd

*: Prioritaire soort

Gerapporteerde populatie

Gerapporteerde populatie binnen alle Habitatrichtlijngebieden is alleen gerapporteerd voor soorten van bijlage II HR.

Staat van instandhouding

V: Verspreiding; P: populatie; LG: leefgebied;

TP: toekomstperspectief; Totaal: totaalbeoordeling

- G: gunstig
- MO: matig ongunstig
- ZO: zeer ongunstig
- X: onbekend

Trend in staat van instandhouding

- + positief
- - negatief
- = stabiel
- x onbekend

Overzichtstabel Habitatrictlijnsoorten

Soort-code	Nederlandse naam	Soortgroep	Bijlage			Gerapporteerde populatiegrootte			Staat van Instandhouding					
			II	IV	V	landelijk	HR-gebieden	eenheid	V	P	LG	TP	Totaal	Trend
1014	Nauwe korfslak	Weekdieren	X			100 - 300	100 - 300	1x1 km hok	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1016	Zeggekorfslak	Weekdieren	X			365	100 - 500	1x1 km hok	G	MO	MO	MO	MO	-
1026	Wijngaardslak	Weekdieren			X	2.000 - 2.500		1x1 km hok	G	G	G	G	G	=
4056	Platte schijfhoren	Weekdieren	X	X		100 - 300	100 - 300	1x1 km hok	ZO	MO	ZO	ZO	ZO	-
1034	Medicinale bloedzuiger	Ringwormen			X	69		1x1 km hok	G	G	G	MO	MO	+
1035	Sierlijke witsnuitlibel	Libellen		X		379		1x1 km hok	X	X	G	G	X	+
1037	Gaffellibel	Libellen	X	X		25	21	1x1 km hok	X	X	ZO	ZO	ZO	-
1038	Oostelijke witsnuitlibel	Libellen		X		63		1x1 km hok	X	ZO	ZO	ZO	ZO	=
6182	Noordse winterjuffer	Libellen		X		348		1x1 km hok	G	MO	MO	MO	MO	-
1040	Rivierrombout	Libellen		X		256		1x1 km hok	G	G	G	G	G	+
1042	Gevlekte witsnuitlibel	Libellen	X	X		1.203	558	1x1 km hok	G	G	G	G	G	+
1048	Groene glazenmaker	Libellen		X		296		1x1 km hok	MO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1059	Pimpernelblauwtje	Dagvlinders	X	X		5	5	1x1 km hok	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	+
1060	Grote vuurvliinder	Dagvlinders	X	X		62	58	1x1 km hok	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	=
1061	Donker pimpernelblauwtje	Dagvlinders	X	X		2	2	1x1 km hok	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1076	Teunisbloempijlstaart	Nachtvlinders		X		836		1x1 km hok	G	G	G	G	G	+
6199	*Spaanse vlag	Nachtvlinders	X			1.174	451	1x1 km hok	G	G	G	G	G	+
1081	Brede geelgerande waterroofkever	Kevers	X	X		2	2	1x1 km hok	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1082	Gestreepte waterroofkever	Kevers	X	X		88	54	1x1 km hok	G	MO	MO	MO	MO	-
1083	Vliegend hert	Kevers	X			601	440	1x1 km hok	G	G	MO	MO	MO	+
1084	Juchtleerkever	Kevers	X	X		0 - 1	0 - 1	1x1 km hok	X	X	X	ZO	ZO	-
1086	Vermiljoenkever	Kevers	X	X		148	0 - 100	1x1 km hok	X	X	X	X	X	=
1091	Europese rivierkreeft	Kreeften			X	1		1x1 km hok	ZO	ZO	MO	ZO	ZO	=

Overzichtstabel Habitatrictlijnsoorten (vervolg)

Soort-code	Nederlandse naam	Soortgroep	Bijlage			Gerapporteerde populatiegrootte			Staat van Instandhouding					
			II	IV	V	landelijk	HR-gebieden	eenheid	V	P	LG	TP	Totaal	Trend
1095	Zeeprik	Vissen	X			5.000 - 10.000	5.000 - 10.000	individuen	G	MO	MO	MO	MO	=
1096	Beekprik	Vissen	X			10.000-50.000	10.000-50.000	individuen	ZO	MO	ZO	MO	ZO	+
1099	Rivierprik	Vissen	X		X	50.000 - 100.000	50.000 - 100.000	individuen	G	MO	MO	MO	MO	-
1102	Elft	Vissen	X		X	100 - 5.000	100 - 5.000	individuen	G	ZO	G	G	ZO	=
1103	Fint	Vissen	X		X	0 - 50	0 - 50	individuen	X	ZO	ZO	ZO	ZO	=
1106	Zalm	Vissen	X		X	400 - 800	400 - 800	individuen	G	ZO	MO	ZO	ZO	-
1113	Noordzeehouting	Vissen	X	X		10.000 - 500.000	10.000 - 500.000	individuen	G	G	G	G	G	+
1145	Grote modderkruiper	Vissen	X			50.000-100.000	10.000 - 50.000	individuen	ZO	MO	ZO	ZO	ZO	-
1149	Kleine modderkruiper	Vissen	X			500.000-1.000.000	100.000 - 500.000	individuen	G	G	G	G	G	+
5085	Barbeel	Vissen			X	5.000 - 10.000		individuen	G	ZO	ZO	ZO	ZO	=
5315	Rivierdonderpad	Vissen	X			50.000 - 100.000	10.000 - 50.000	individuen	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
5325	Beekdonderpad	Vissen	X			1.000 - 5.000	1.000 - 5.000	individuen	G	G	G	X	G	=
5339	Bittervoorn	Vissen	X			500.000-1.000.000	100.000 - 500.000	individuen	G	G	G	G	G	+
1166	Kamsalamander	Amfibiën	X	X		32.000	3.000 - 7.500	individuen	G	MO	ZO	MO	ZO	-
1191	Vroedmeesterpad	Amfibiën		X		500		individuen	G	ZO	ZO	ZO	ZO	=
1193	Geelbuikvuurpad	Amfibiën	X	X		250	200 - 500	individuen	G	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1197	Knoflookpad	Amfibiën		X		2.500		individuen	G	ZO	ZO	ZO	ZO	+
6284	Rugstreepad	Amfibiën		X		135.000		individuen	G	MO	MO	MO	MO	-
1203	Boomkikker	Amfibiën		X		20.000		individuen	G	G	MO	G	MO	+
6981	Poelkikker	Amfibiën		X		300.000 - 330.000		individuen	G	G	MO	MO	MO	=
6976	Bastaardkikker	Amfibiën			X	2.500.000		individuen	G	G	G	G	G	=
6938	Meerkikker	Amfibiën			X	1.250.000		individuen	G	G	G	G	G	=
1213	Bruine kikker	Amfibiën			X	25.000.000		individuen	G	G	G	G	G	=
1214	Heikikker	Amfibiën		X		190.000		individuen	G	G	MO	MO	MO	=
1256	Muurhagedis	Reptielen		X		650		individuen	G	MO	G	MO	MO	+
1261	Zandhagedis	Reptielen		X		150.000 - 200.000		individuen	G	ZO	ZO	MO	ZO	-
1283	Gladde slang	Reptielen		X		10.000		individuen	G	MO	MO	MO	MO	-

Overzichtstabel Habitatrictlijnsoorten (vervolg)

Soort-code	Nederlandse naam	Soortgroep	Bijlage			Gerapporteerde populatiegrootte			Staat van Instandhouding					
			II	IV	V	landelijk	HR-gebieden	eenheid	V	P	LG	TP	Totaal	Trend
1309	Gewone dwergvleermuis	Vleermuizen		X		500.000 - 1.000.000		individuen	G	G	X	X	X	=
1312	Rosse vleermuis	Vleermuizen		X		5.000 - 10.000		individuen	G	G	X	X	X	=
1314	Watervleermuis	Vleermuizen		X		10.000 - 50.000		individuen	G	G	X	G	G	=
1317	Ruige dwergvleermuis	Vleermuizen		X		50.000 - 100.000		individuen	G	G	X	MO	MO	=
1318	Meervleermuis	Vleermuizen	X	X		10.000 - 15.000	467 - 737	individuen	X	MO	X	ZO	ZO	-
1320	Brandts vleermuis	Vleermuizen		X		100 - 1.000		individuen	X	X	X	X	X	x
1321	Ingekorven vleermuis	Vleermuizen	X	X		1.000 - 5.000	595 - 1,074	individuen	X	G	X	ZO	ZO	x
1322	Franjestaart	Vleermuizen		X		5.000 - 10.000		individuen	G	G	G	G	G	=
1323	Bechsteins vleermuis	Vleermuizen	X	X		100 - 500	50 - 100	individuen	X	X	X	X	X	x
1324	Vale vleermuis	Vleermuizen	X	X		75	30 - 38	individuen	X	G	X	G	X	x
1326	Gewone grootoorvleermuis	Vleermuizen		X		5.000-10.000		individuen	G	G	X	MO	MO	=
1327	Laatvlieger	Vleermuizen		X		10.000 - 40.000		individuen	G	ZO	X	ZO	ZO	-
1329	Grijze grootoorvleermuis	Vleermuizen		X		229 - 282		individuen	MO	X	X	MO	MO	=
1330	Baardvleermuis	Vleermuizen		X		1.000-5.000		individuen	G	MO	X	X	MO	x
1331	Bosvleermuis	Vleermuizen		X		100-500		individuen	X	X	X	X	X	x
1332	Tweekleurige vleermuis	Vleermuizen		X		100-500		individuen	X	X	X	X	X	x
5009	Kleine dwergvleermuis	Vleermuizen		X		500 - 1.000		individuen	X	X	X	X	X	x
1337	Bever	Overige zoogdieren	X	X		5.000 - 6.500	2.500 - 3.250	individuen	G	G	G	G	G	+
1339	Hamster	Overige zoogdieren		X		100 - 300		individuen	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1340	*Noordse woelmuis	Overige zoogdieren	X	X		1.500.000	750.000	individuen	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1341	Hazelmuis	Overige zoogdieren		X		250 - 500		individuen	G	ZO	ZO	MO	ZO	-
1352	Wolf	Overige zoogdieren	X		X	60 - 100	40 - 80	individuen	X	X	X	X	X	=
1355	Otter	Overige zoogdieren	X	X		450 - 1.000	225 - 500	individuen	G	G	MO	G	MO	+

Overzichtstabel Habitatrictlijnsoorten (vervolg)

Soort-code	Nederlandse naam	Soortgroep	Bijlage			Gerapporteerde populatiegrootte			Staat van Instandhouding					
			II	IV	V	landelijk	HR-gebieden	eenheid	V	P	LG	TP	Totaal	Trend
1357	Boommarter	Overige zoogdieren			X	1.000 - 2.000		individuen	G	G	G	G	G	+
1358	Bunzing	Overige zoogdieren			X	10.000 - 25.000		individuen	G	X	MO	X	MO	x
1363	Wilde kat	Overige zoogdieren		X		10 - 50		individuen	X	X	X	X	X	=
1351	Bruinvis	Zeezoogdieren	X	X		55.691	100 - 50.000	individuen	G	G	X	X	X	=
1364	Grijze zeehond	Zeezoogdieren	X		X	5.000-10.000	5.000-10.000	individuen	G	G	G	X	G	=
1365	Gewone zeehond	Zeezoogdieren	X		X	5.000-10.000	5.000-10.000	individuen	G	MO	X	MO	MO	x
2032	Witsnuitdolfijn	Zeezoogdieren		X		157		individuen	X	X	X	X	X	=
2618	Dwergvinvis	Zeezoogdieren		X		1.061		individuen	X	X	X	X	X	x
1378	Rendiermos (5 soorten)	Mossen en korstmossen			X	2.000		1x1 km hok	G	G	ZO	ZO	ZO	-
1387	Tonghaarmuts	Mossen en korstmossen	X			2	0	1x1 km hok	X	X	X	X	X	-
6216	Geel schorpioenmos	Mossen en korstmossen	X			25	22	1x1 km hok	G	G	G	G	G	+
1400	Kussentjesmos	Mossen en korstmossen			X	2.000		1x1 km hok	G	G	MO	MO	MO	=
1409	Veenmos (30 soorten)	Mossen en korstmossen			X	3.500		1x1 km hok	G	G	G	G	G	=
1413	Wolfsklauw (5 soorten)	Vaatplanten			X	1.600		1x1 km hok	G	G	G	G	G	=
7048	Kruipend moerasscherm	Vaatplanten	X	X		35	3	m2	G	G	ZO	ZO	ZO	+
1762	Valkruid	Vaatplanten			X	60		m2	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1831	Drijvende waterweegbree	Vaatplanten	X	X		26.500	23.320	m2	ZO	ZO	ZO	ZO	ZO	-
1903	Groenknolorchis	Vaatplanten	X	X		106.500 - 177.500	19.980 - 39.960	individuen	G	G	MO	MO	MO	+